

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΔ. ΣΑΜΑΡΑ

Μνήμες-Διηγήσεις

ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Κιράσοβο

(Αγία Παρασκευή) Κόνιτσας

1940 και μετά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Πέτρα

Προβόρα
ΤΙΜΗ ΕΝΔΕΞΙΝ.

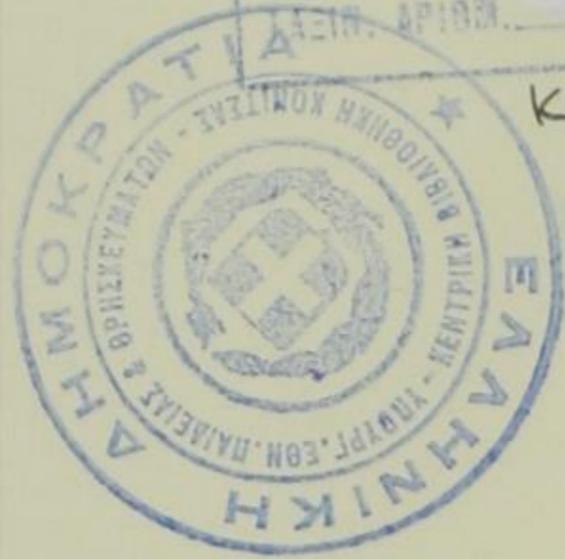
Αγία Παναγία
Το Κερασόβο το Ιουνίου 2015
9.9.

Κιράσοβο
(Αγία Παρασκευή)
Κόνιτσας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 49.765
ΜΗΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 13-6-2005
ΑΞΙΑ. ΑΡΙΘΜ. 949.53

κωδ. ΕΠ: 7033

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2005

© 2005, Δημήτριος Σαμαράς

Μ. Κοτοπούλη 22, 157 73 Ζωγράφου

Τηλ.: 210 7770.556, 26550 24270 (Κιράσοβο)

Εκδόσεις Πέτρα

Οικονόμου 32, 106 83 Αθήνα

Τηλ.: 210 8233.830, Fax: 210 8238.468

ISBN: 960-7815-04-1

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΔ. ΣΑΜΑΡΑ

Μνήμες - Διηγήσεις
από το χωριό μας

Κιράσοβο

(Αγία Παρασκευή) Κόνιτσας

1940 και μετά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Πέτρα

Αφιερώνεται στις ιερές σκιές
των νεκρών χωριανών μας
Κιρασοβιτών-τισσών από 1940
και ύστερα.

Παρακαλώ, εκείνους που
θα διαβάσουν το τέταρτο τούτο
βιβλίο μου, να μη βιαστούν
να με κρίνουν, προτού
ολοκληρώσουν την ανάγνωση,
ούτε για καλό, ούτε για κακό:

Σημείωμα της έκδοσης

Ο Δημήτρης Σαμαράς, με το παρόν έργο του, μας δίνει μια ακόμη πτυχή της ιστορίας του γενέθλιου τόπου του, της Αγίας Παρασκευής (Κιρασόβου) Κόνιτσας. Και μάλιστα για τα δύσκολα-πέτρινα χρόνια από το 1940 και μετά.

Μαρτυρίες προσωπικές, βιωματικές αλλά και άλλων μεγαλύτερων, γερόντων και γεροντισσών, που έζησαν από κοντά τον πόνο, τα δάκρυα και το αίμα αυτής της εποχής. Μιας εποχής ηρωικής, συνάμα και τραγικής, με τα επακόλουθα του εμφυλίου σπαραγμού.

Ο Δημήτρης Σαμαράς δεν προσπαθεί να ερμηνεύσει την ιστορία. Γεγονότα παραθέτει για τις ερχόμενες γενιές και τον ιστορικό του μέλλοντος.

Μέσα από την ατομική διαδρομή των ανθρώπων της γενέθλιας γης, περνάει στο συλλογικό επίπεδο, στη ζωή και στη δράση μιας μικρής πατρίδας, που δίνει τον αγώνα τής συνέχειάς της στο χρόνο, είτε ριζωμένης στα χώματά της, είτε με την παρουσία των αποδήμων της.

Άλλα τρία ακόμη βιβλία για το Κιράσοβο έχει στο ενεργητικό του ο Δημήτρης Σαμαράς. Και με αυτό το τέταρτο που κρατάμε στα χέρια μας, όλα μαζί, αποτελούν μία πολύτιμη παρακαταθήκη για την ιστορία του.

Ευτυχώς που υπάρχουν συντοπίτες, όπως ο Δημήτρης Σαμαράς, που συντονίζουν την πορεία της ζωής τους στον παλμό του τόπου τους. Γι' αυτό, αυτός δεν θα χαθεί όσο το νήμα της επικοινωνίας μ' αυτόν παραμένει τεντωμένο.

Πρόλογος

Το τέταρτο, κατά σειρά, τούτο βιβλίο μου, όπως και τα τρία προηγούμενα, τα έγραψα από εσωτερική ανάγκη διάσωσης όλων των ιστορικών γεγονότων και στοιχείων που συνέλεξα και έζησα κατά το διάβα της ζωής μου μέχρι τώρα, για δική μου ευχαρίστηση, αλλά και για τους αγαπητούς μου συγχωριανούς και φίλους.

Κατ' αρχήν, ο γράφων λέει την αλήθεια, προς κάθε κατεύθυνση, χωρίς φόβο και χωρίς πάθος, φανερά και ξάστερα, όσο και αν αυτή πονάει και τσούζει, χάριν της ενημέρωσης.

Σκιαγράφησε τις καταστάσεις, τα γεγονότα και τα πρόσωπα ενός ιστορικού τόπου, του χωριού μας και της περιοχής μας, σε όλη τη χρονική περίοδο από το 1940 και μετά, μέσα από τις μνήμες του και τις διηγήσεις των γερόντων-γεροντισσών του χωριού μας, φιλτραρισμένες όμως ως προς την ακρίβεια και την αλήθειά τους.

Για τον τόπο μας, που είναι μια ξακουστή λημεριασμένη περιοχή (Σμόλυγκας), ο γράφων έχει τις δικές του βιωματικές και στοχαστικές αναδρομές, που θέλησε, με τη νέα του αυτή εργασία, ν' αναζωπυρώσει και τις μνήμες όλων των χωριανών του, και όχι μόνον, διαβάζοντας τα κείμενά του.

Τα μέρη μας, αυτά τα αξερίζωτα μαστοροχώρια της Κόνιτσας (Κουδαραίικα) είναι τα εθνικά μας μετερίζια απ' όπου οι ανυπότακτοι Κιρασοβίτες-Κιρασοβίτισσες, από τους αρχαίους Λύγκους, Τραγασσαίους, Περαμαχαλιώτες, Ραχοβίτες-Κιρασοβίτες, θα διαμηνύουν, πάντοτε, σε όλους τους Έλληνες το χρέος υπέρ της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας της πατρίδας μας.

Κατέγραψε ό,τι έχει απομείνει από εκείνα τα κακοτράχαλα βράχια και τις αγέρωχες ιστορικές παρουσίες των Κιρασοβιτών-Κιρασοβιτισσών και των σημερινών απογόνων τους.

Ακόμη κι εκείνων που δεν επέστρεψαν στη γενέτειρά τους, κι αυτών που τώρα χειμασμένοι στα πέτρινα σπίτια τους, συνεχίζουν τη δύσκολη βιοτική τους πορεία, το σημερινό Κιράσοβο, «το τωρινό και το ύστερο».

Όπως κι αν είναι, με το πόνημά μου αυτό γίνεται ένα ξεδίπλωμα μιας ιστορικής και κοινωνικής πτυχής του χωριού μας.

Είναι ένα λιθαράκι στο υψωμένο Κιρασοβίτικο οικοδόμημα.

Δίνεται και με την εργασία μου αυτή μια αφορμή να ακολουθήσουν κι άλλοι ερευνητές σε όσα μέχρι τώρα έγιναν γνωστά για το ιστορικό Κιράσοβο, του χώρου αυτού που παραμένει ένας ανέσπερος φαροδείκτης που αιώνια θα οιστρηλατεί και θα καθαγιάζει κι αυτούς που ζουν ακόμη εκεί ριζωμένοι... αλλά κι εκείνους τους διαβάτες που θα ανηφορίζουν να προσκυνήσουν, εκεί στα ριζά του θρυλικού γέρου Σμόλυγκα, τα ιερά σκοπευτήρια της Εθνικής Αρετής και της Αυτοθυσίας.

Η εργασία μου αυτή γράφτηκε σε καιρούς ήρεμης πλεύσης... ζωής, παρακινούμενος από τις δικές μου βιωματικές αναζητήσεις και εμπειρίες από τον τόπο όπου γεννήθηκα, μεγάλωσα, αντρώθηκα και κατατίθενται τα στοιχεία αυτά για την ιστορία της ιδιαίτερης πατρίδας μας.

Τέτοια αναγνώσματα πάντα συμβάλλουν στη διατήρηση της ταυτότητας του γενέθλιου χώρου μας και στο δυνάμωμα ιδιαίτερα της ακριτικής μας περιοχής.

Η ιστορία... πάντα αγρυπνάει «στη ζοφερή των αιώνων νύχτα του Έθνους», όπως μας μηνύει ο συγγραφέας Βασίλης Κραφίτης.

Στη σημερινή μας κοινωνία, οι πολυπλοκότητες και οι πολιτισμικές αβεβαιότητες, που πηγάζουν από εγγενείς αδυναμίες, εμποδίζουν τους ανθρώπους να σταθούν και να εξετάσουν ιστορικά γεγονότα, να τιμήσουν πρωταγωνιστές, να αποδώσουν «τα του Καίσαρος τω Καίσαρι», φιλοσοφούν, έχουν την εντύπωση και συγχέουν πράγματα, γεγονότα και καταστάσεις, είτε από έλλειψη γνώσεων, είτε από μελετημένη-προσχεδιασμένη πονηριά και με κανένα τρόπο δεν θέλουν να δυσαρεστήσουν.

Από δειλία, αποσιωπούν ιστορικά γεγονότα που έχουν δοξάσει το Ελληνικό Έθνος μας, γεγονότα που έχουν χαράξει μια λαμπρή πορεία και μεγάλωσαν την πατρίδα μας, ίσως έρμαιοι των πολιτικών σκοπιμοτήτων. Ξεχνούν και λησμονούν πρωτίστως εκείνη τη ρήση του αρχαίου μας προγόνου Θουκυδίδη «... ανδρών αγαθών έργων γενομένων, έργω και δηλούσθαι τας τιμάς».

Πώς αλήθεια η ιστορία θα γίνει κριτής γεγονότων και οδηγός των μελλούμενων, όταν ως Έλληνες, ως Κιρασοβίτες-Κιρασοβίτισσες, δεν έχουμε το θάρρος να τα αντικρούσουμε, ίσα και κατάμουτρα; Ο γράφων τ' άφησε όλα αυτά και, με το θάρρος και την τόλμη, κατέγραψε

την αλήθεια, έπραξε το σωστό και το αληθινό. Αν το κατόρθωσε ή όχι, εσείς θα το κρίνετε.

Στους αγαπητούς χωριανούς μου, μαζί με τη μεγάλη μου αγάπη και τους Κιρασοβίτικους χαιρετισμούς, προσφέρω και πάλι ΔΩΡΕΑ και αυτή την τέταρτη ταπεινή μου εργασία, κλείνοντας έτσι τον κύκλο γύρω από την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα του χωριού μας, ως ένδειξη μεγάλης λαχτάρας και τρανής επιθυμίας μου, αλλά και από ενδιαφέρον και ηθική υποχρέωση, θα έλεγα, να φέρω στο φως της δημοσιότητας την προγονική μας ιστορία και παράδοση. Ήταν μια προσπάθεια, ανάλογα με τα λίγα μέσα, υλικά και πνευματικά, που διέθετα και βρήκα.

Ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ανήκει τόσο στη γυναίκα μου Φρειδερίκη και στα παιδιά μου, Ανδρέα και Κατερίνα, που με ανέχτηκαν αδιαμαρτύρητα, να αφιερώνω το χρόνο μου με τα «Κιρασοβίτικα» βιβλία, περιοδικό και υποθέσεις του χωριού μας, παρά με τα προβλήματα και υποθέσεις της οικογένειάς μας, αλλά και σε όσους χωριανούς μας μου έδωσαν πολύτιμες και ενδιαφέρουσες πληροφορίες, όπως π.χ. Δήμο Κοντοδήμο, Απόστολο Χαρισιάδη, Γιάννη Ζήκα, Οδυσσέα Γαλάνη, Παντελή και Κώστα Λ. Σκαλωμένο, Γιώργο Δαγκουβάνο κ.ά.

Τέλος, το μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ανήκει στον Πανάγαθο Θεό μας, που μου χάρισε όλα αυτά τα χρόνια υγεία, ώστε να πραγματοποιηθεί αυτό το όνειρό μου, να αποθησαυριστεί μέσα στα τέσσερα αυτά βιβλία μου, αλλά και στο περιοδικό μας, όπου αρθρογραφώ συνέχεια από το 1998 μέχρι σήμερα, ένα μέρος της ιστορίας του τόπου μας.

*Χιλιοευχαριστώ και με
Κιρασοβίτικους χαιρετισμούς
ΔΗΜΗΤΡΗΣ (ΤΑΚΗΣ) ΣΑΜΑΡΑΣ*

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Οδοιπορικό μιας Ήως —
Αγύνας επιβίωσης

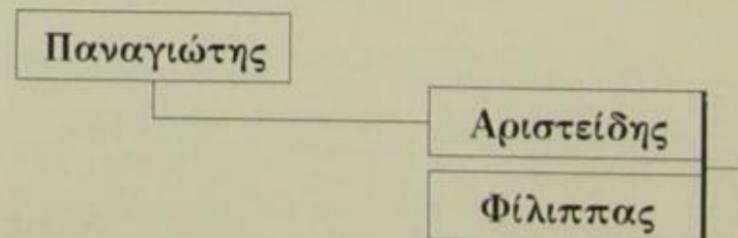
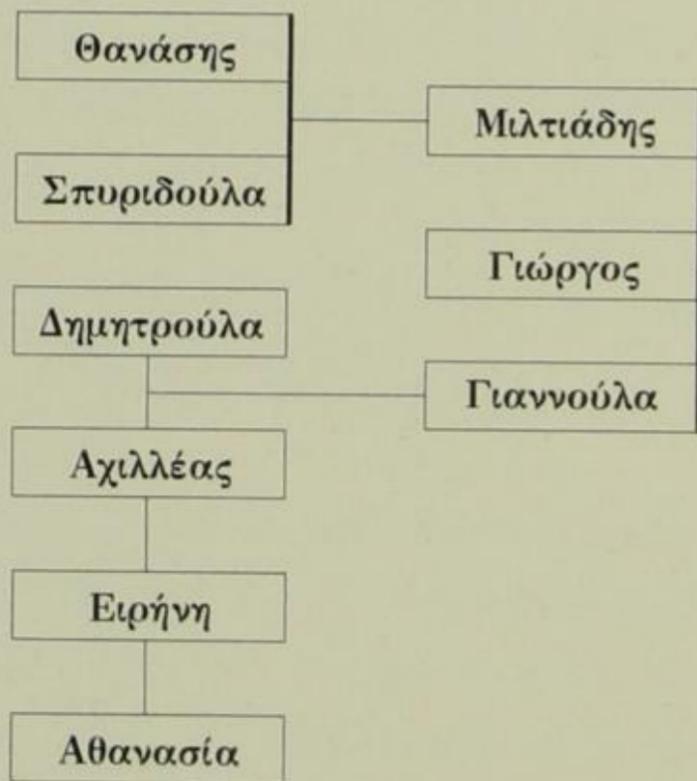
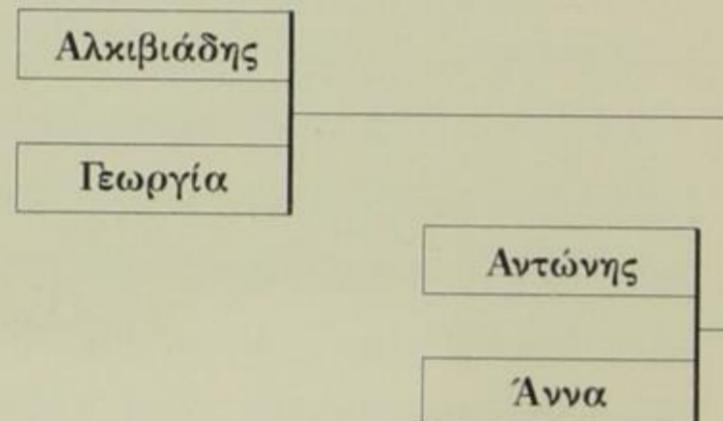
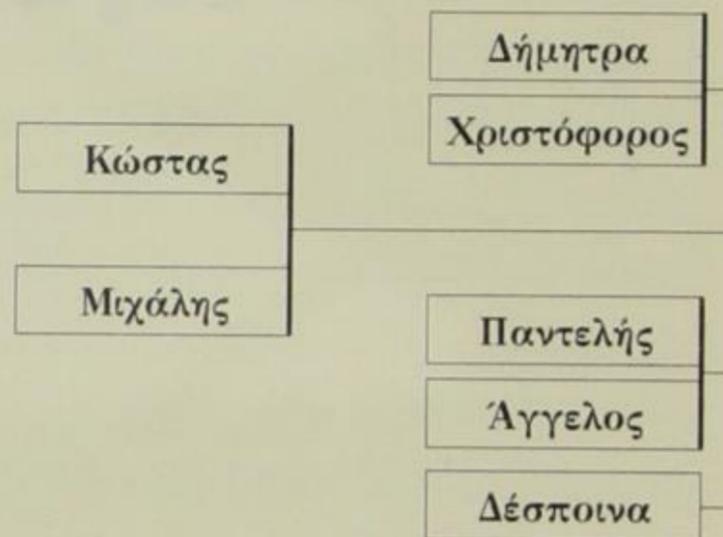
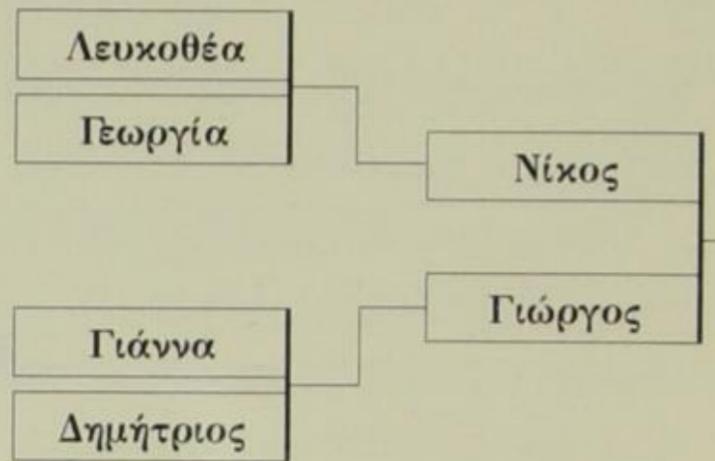
ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

α) Θυγατέρες

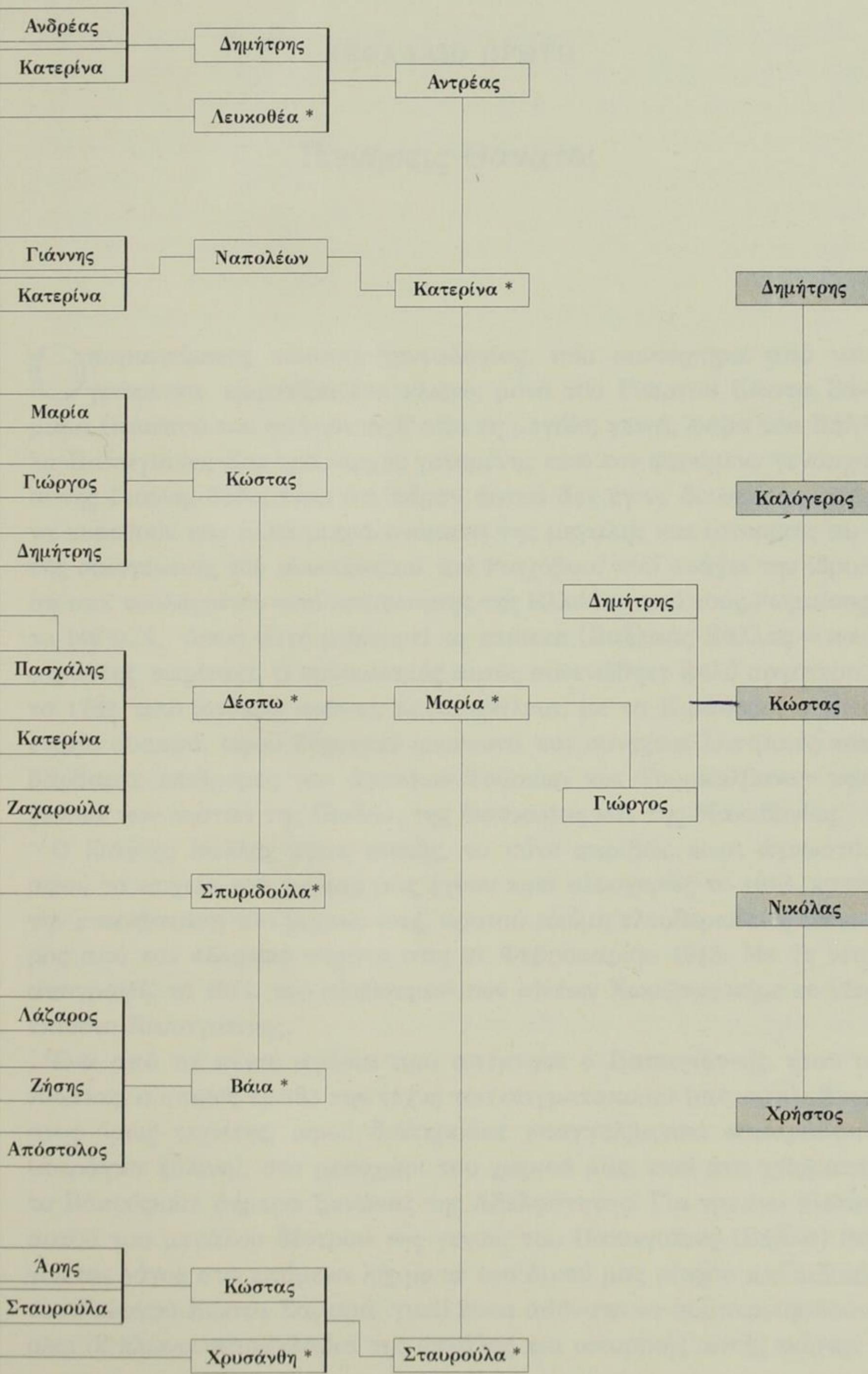
- * Κατερίνα σύζ. Γιάννη Ζούκα
- * Μαρία σύζ. Τάκη Γ. Τέλλη
- * Σταυρούλα σύζ. Αριστ. Ν. Εξάρχου

β) Εγγονές

- * Λευκοθέα σύζ. Δημ. Μανέκα
- * Δέσπω σύζ. Αλέκ. Νάκου
- * Βάια σύζ. Κώστα Ζ. Τσιάτσιου
- * Σπυριδούλα σύζ. Θανάση Σιάφη
- * Χρυσάνθη σύζ. Πασχάλη Τριανταφύλλου

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΚΛΑΔΟΥ (Σαμαρά Γιώργου)
 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΧΗ ΓΙΑΝΝΗ ΒΑΛΛΑ-ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ-ΣΑΜΑΡΑ

Γεννήσεις-Θάνατοι

Ο παρακείμενος πίνακας γενεαλογίας, που συντάχτηκε από τον γράφοντα, εμφανίζει ένα κλώνο, μόνο του Γιώργου Κώστα Σαμαρά (παππού του γράφοντος), από τη μεγάλη γενιά, φάρα του Βάλλα-Παπαγιάννη-Σαμαρά, αρχής γενομένης από τον φερόμενο γενάρχη αυτής Γιάννη, δεδομένου ότι πέραν αυτού δεν έγινε δυνατό, εφικτό, να ευρεθούν και άλλα μικρά ονόματα της μεγάλης και ιστορικής αυτής οικογένειας του συνοικισμού του Ριαχόβου, που ανάγει την ίδρυσή του, τουλάχιστον από κατάκτησης της Ελλάδος από τους Ρωμαίους το 146 μ.Χ., όπως αυτό μαρτυρεί το επίθετο (Βαλλαάς-Βάλλας = καστριώτης, ακρίτας). Ο συνοικισμός αυτός συνενώθηκε πολύ αργότερα, το 1780, από καθαρή ανάγκη και ασφάλεια, με το Κιράσοβο, σ' ένα ενιαίο οικισμό, αφού δέχονταν απανωτά και συνέχεια ληστρικές και βάρβαρες επιδρομές των άτακτων Τούρκων και Τουρκαλβανών και γενικά των ληστών της Πίνδου, της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας.

Ο Γιάννης Βάλλας έγινε παπάς, το πότε ακριβώς είναι άγνωστο, αφού τα αρχεία του χωριού μας έχουν καεί ολοσχερώς το 1913, κατά την επανάσταση του χωριού μας, προτού ακόμη ελευθερωθεί η Ήπειρος από τον ελληνικό στρατό στις 21 Φεβρουαρίου 1913. Με τη νέα απογραφή, το 1914, του πληθυσμού των «Νέων Χωρών», πήρε το νέο επίθετο Παπαγιάννης.

Ένα από τα πέντε αγόρια που απέκτησε ο Παπαγιάννης, ήταν ο Κώστας, ο οποίος έμαθε την τέχνη του σαγματοποιού (σαμαρά). Άριστος όμως τεχνίτης, αφού διατηρούσε επαγγελματικό σαμαράδικο (παράγκα ξύλινη), στο μεσοχώρι του χωριού μας, εκεί στα χτίσματα τα Βακούφικα, σήμερα Ξενώνας της Αδελφότητας. Για τον ένα κλώνο αυτού του μεγάλου δέντρου της γενιάς του Παπαγιάννη (Βάλλα) θα γίνεται λόγος στα επόμενα λήμματα του δικού μας μίσχου και ειδικά του Γιώργου Κώστα Σαμαρά, γιατί είναι αδύνατο να συμπεριληφθούν όλοι οι κλώνοι-παρακλάδια της μεγάλης και ιστορικής αυτής φάρας.